

SEMINARIUM

PERSPEKTYWY ROZWOJU KOLEJOWEGO TRANSPORTU PASAŻERSKIEGO W KONTEKŚCIE POSTANOWIEŃ PRAWA EUROPEJSKIEGO ORAZ PRAWA KRAJOWEGO

WSTĘP DO DYSKUSJI O LIBERALIZACJI RYNKU KOLEJOWEGO

Wiesław Jarosiewicz Prezes Urzędu Transportu Kolejowego

Lądek Zdrój, 18-19 marca 2010 r.

Cele i metody liberalizacji rynku kolejowego

Celem liberalizacji rynku kolejowego jest:

- zbudowanie konkurencyjnego rynku transportu kolejowego i umożliwienie wejścia na rynek nowym przedsiębiorstwom;
- uzdrowienie struktury finansowej przedsiębiorstw kolejowych;

Metody

- oddzielenie zarządzania infrastrukturą kolejową od przewoźników;
- zagwarantowanie dostępu do sieci kolejowej krajów członkowskich dla międzynarodowych grup przedsiębiorstw kolejowych;
- stworzenie jednakowych warunków funkcjonowania wszystkich przedsiębiorstw kolejowych na krajowych rynkach oraz na obszarze całej Wspólnoty;
- ujednoczenie rozwiązań technicznych;

PIERWSZE DYREKTYWY DOTYCZĄCE KOLEJNICTWA

- **Dyrektywa Rady 91/440/EWG** z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie rozwoju kolei Wspólnoty (Dz. Urz. L 237 z 24.08.1991);
- **Dyrektywa Rady 95/18/UE** z 19 czerwca 1995 r. w sprawie udzielania koncesji przedsiębiorstwom kolejowym (Dz. Urz. L 143 z 27.06.1995);
- **Dyrektywa Rady 95/19/UE** z 19 czerwca 1995 r. o udostępnianiu i przyznawaniu możliwości przepustowych infrastruktury kolejowej i pobieraniu opłat za infrastrukturę – *zastąpiona Dyr. 2001/14/ WE;*

Przesłanki i oczekiwania

- **zagwarantowanie niezależności zarządzania przedsiębiorstwami kolejowymi**
- **oddzielenie zarządzania infrastrukturą kolejową od eksploatacji kolei**
- **uzdrowienie struktury finansowej przedsiębiorstw kolejowych,**
- **zagwarantowanie dostępu do sieci kolejowych krajów członkowskich dla przedsiębiorstw kolejowych**

Cel nadrzędny

WZROST KONKURENCYJNOŚCI KOLEI NA RYNKACH PRZEWOZOWYCH I W KONSEKWENCJI WZROST WZGLĘDNEGO UDZIAŁU TRANSPORTU KOLEJOWEGO W RYNKU PRZEWOZOWYM

PIERWSZY PAKIET KOLEJOWY

- Dyrektywa 2001/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 lutego 2001 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 91/440/EWG w sprawie rozwoju kolei Wspólnoty
- Dyrektywa 2001/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26 lutego 2001 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 95/18/WE w sprawie licencjonowania przedsiębiorstw kolejowych
- Dyrektywa 2001/14/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2001 r. w sprawie alokacji zdolności przepustowej infrastruktury kolejowej i pobierania opłat za użytkowanie infrastruktury kolejowej oraz świadectw bezpieczeństwa
- Skupia się na zagadnieniach przyznawania dostępu do infrastruktury i opłat za korzystanie z niej
- Ustanawia obowiązkowe wytyczne dotyczące procedur przyznawania swobodnego dostępu
- Trans-Europejska Sieć dla Przewozów Towarowych, określona Dyrektywą 2001/12/WE, została otwarta dla międzynarodowych przewozów towarowych wewnątrz Europejskiego Obszaru Gospodarczego

DRUGI PAKIET KOLEJOWY

- Dyrektywa 2004/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa kolei Wspólnoty oraz zmieniająca Dyrektywę 95/18/WE w sprawie licencjonowania przedsiębiorstw kolejowych i Dyrektywę 2001/14/WE w sprawie przydzielania zdolności przepustowej infrastruktury kolejowej i pobierania opłat na korzystanie z infrastruktury kolejowej oraz udzielania świadectw bezpieczeństwa (*Dyrektywa o bezpieczeństwie kolei*)
- Dyrektywa 2004/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. zmieniająca Dyrektywę 96/48/WE w sprawie interoperacyjności transeuropejskiego systemu kolei dużych prędkości oraz Dyrektywę 2001/16/WE w sprawie interoperacyjności transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych
- Dyrektywa 2004/51/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. zmieniająca Dyrektywę 91/440/EWG w sprawie rozwoju kolei Wspólnoty
- Rozporządzenie (WE) Nr 881/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające Europejską Agencję Kolejową (ERA – European Railway Agency)
- **Zawiera głębsze i szersze ramy prawne dla zagadnień bezpieczeństwa i interoperacyjności**

Trzeci pakiet kolejowy

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/58 zmieniająca dyrektywę 91/440/EWG w sprawie rozwoju kolei Wspólnoty oraz dyrektywę 2001/14 w sprawie alokacji zdolności przepustowej infrastruktury kolejowej i pobierania opłat za użytkowanie infrastruktury kolejowej,

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2007/59 w sprawie przyznawania uprawnień maszynistom prowadzącym lokomotywy i pociągi w obrębie systemu kolejowego Wspólnoty,

Rozporządzenie 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym

DOKUMENTY PRZYJĘTE W 2008 ROKU

- **Dyrektywa 2008/57/WE** Parlamentu Europejskiego i Rady z 17 czerwca 2008 r. w sprawie interoperacyjności systemu kolei we Wspólnocie (Dz. Urz. L 191 z 18.07.2008 r.), dyrektywa weszła w życie 19.07.2008 r.
- **Dyrektywa 2008/110/WE** Parlamentu Europejskiego i Rady z 16 grudnia 2008 r. zmieniająca dyrektywę 2004/49/WE w sprawie bezpieczeństwa kolei wspólnotowych (dyrektywę w sprawie bezpieczeństwa kolei) (Dz. Urz. L 345 z 23.12.2008 r.), dyrektywa weszła w życie 24.12.2008 r.
- **Rozporządzenie (WE) Nr 1334/2008** Parlamentu Europejskiego i Rady z 16 grudnia 2008 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) Nr 881/2004 ustanawiające Europejską Agencję Kolejową (Dz. Urz. L 354 z 31.12.2008 r.), rozporządzenie weszło w życie 1.01.2009 r.

Istotne fakty dla liberalizacji rynku kolejowego w UE

Od 1 stycznia 2007 r. nastąpiło otwarcie rynku kolejowego w Unii Europejskiej dla przewozów towarowych.

Od 1 stycznia 2010 r. nastąpiła liberalizacja międzynarodowych przewozów pasażerskich

Rynek kolejowy w Polsce w ciągu krótkiego czasu znalazł się w czołówce państw unijnych pod względem stopnia liberalizacji.

Efekty liberalizacji transportu kolejowego

Podział „narodowych” przedsiębiorstw kolejowych na „infrastrukturę” i „przewoźników”

Można wyróżnić kilka modeli tego podziału:

- szwedzki (państwowy wydzielony zarządca infrastruktury);**
- francuski (infrastrukturą zarządza „kolej narodowa”);**
- holdingowy (zarządca infrastruktury jest w holdingu);**

Który jest właściwy lub pożądaný z punktu widzenia polityki liberalizacji transportu kolejowego ?

Efekty liberalizacji transportu kolejowego

Liczba wydanych licencji przewozowych

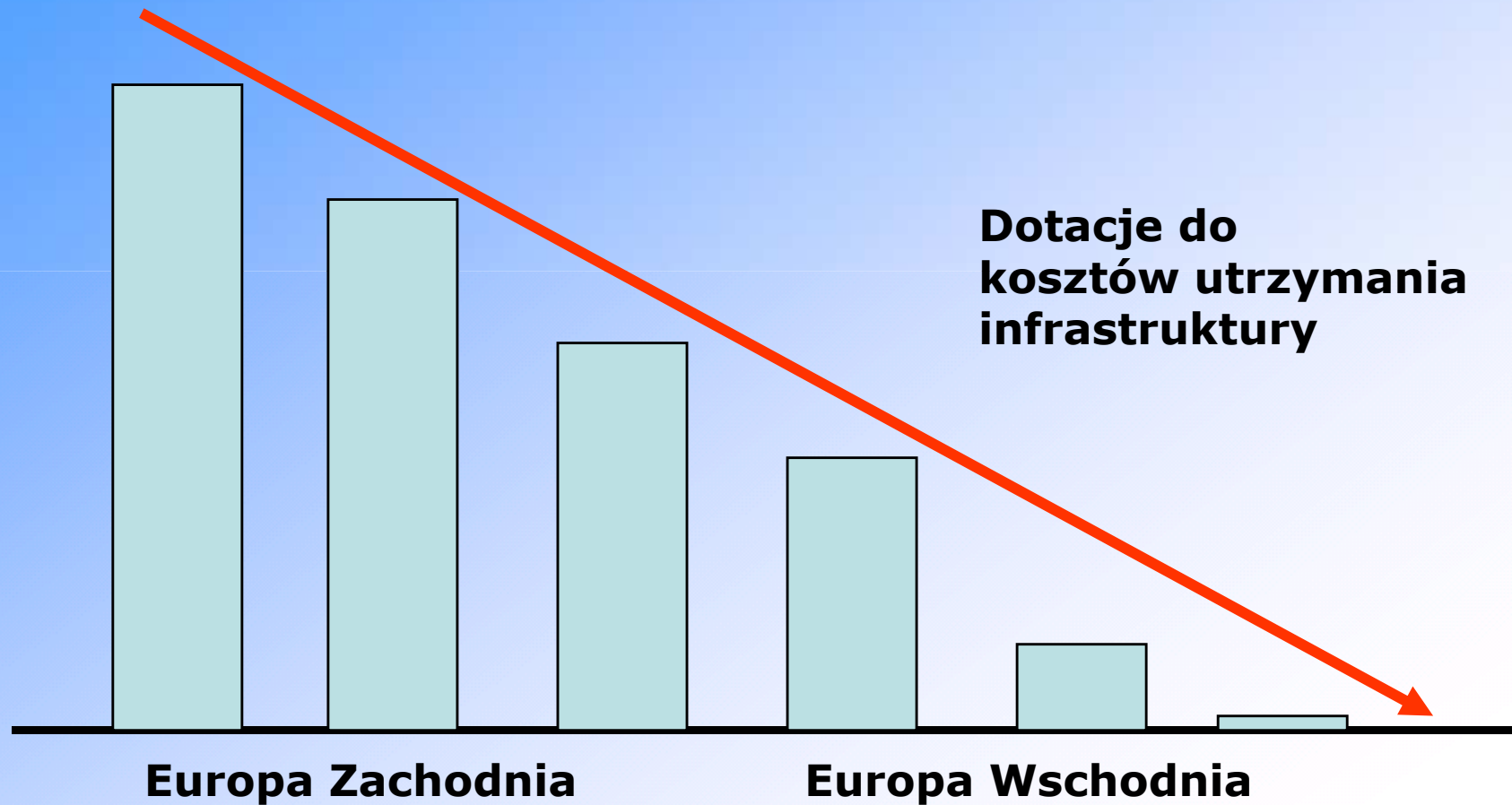
- **kraje z największą liczbą licencji** – Niemcy (371), Polska (185), Wielka Brytania (59), Włochy (41), Estonia (30), Dania (25)
- **kraje z umiarkowaną liczbą licencji** – Czechy (18), Holandia (16), Austria (14), Szwecja (18)
- **kraje, które zapoczątkowały licencjonowanie** – Łotwa (9), Francja (9), Węgry (8), Belgia (5), Hiszpania (4), Finlandia (1), Litwa (1), Słowenia (1)

Czy liczba wydanych licencji jest dobrą miarą rozwoju konkurencji wewnętrznej w europejskim transporcie kolejowym ?

Efekty liberalizacji transportu kolejowego

Problem dotacji do infrastruktury związany ze stawkami dostępu w krajach Unii Europejskiej

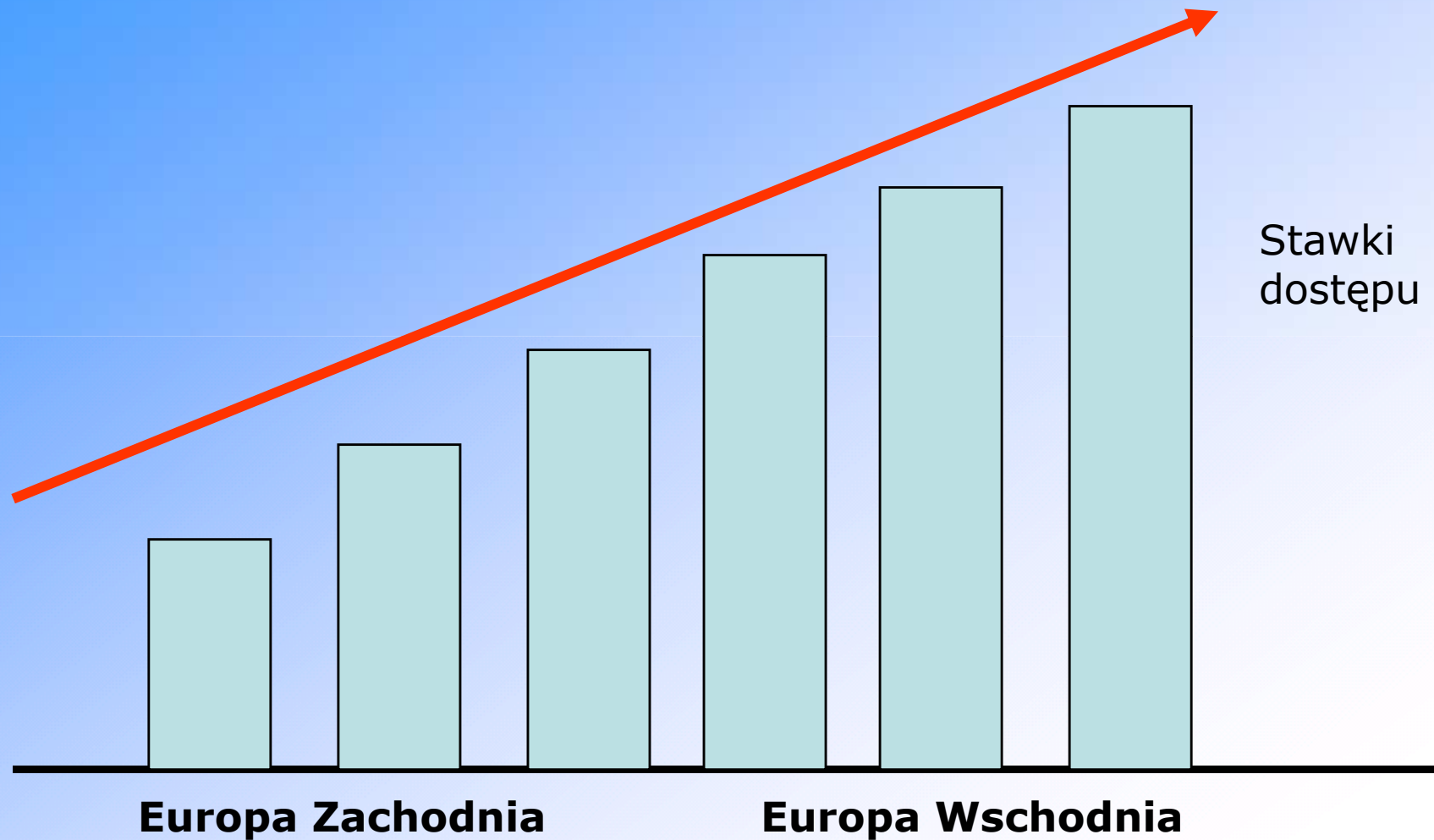

Efekty liberalizacji transportu kolejowego

Problem stawek dostępu do infrastruktury kolejowej w krajach Unii Europejskiej

REGULATOR TRANSPORTU KOLEJOWEGO

Art. 30 dyrektywy 2001/14 daje swobodę wyboru formy organizacyjno – prawnej takiej instytucji.

W Unii Europejskiej istnieją aktualnie trzy modele wykonywania funkcji regulacyjnych w transporcie kolejowym:

- **poprzez ministerstwo właściwe do spraw transportu;**
- **poprzez urzędy transportu kolejowego, łączące nadzór nad zagadnieniami technicznymi i bezpieczeństwa ruchu z regulacją rynku kolejowego;**
- **poprzez specjalny urząd regulacyjny nadzorujący nie tylko rynek kolejowy ale również inne rynki infrastrukturalne.**

Czy model regulatora ma znaczenie dla liberalizacji ?

Efekty liberalizacji transportu kolejowego

Efekty konkurencji kolei z pozostałymi gałęziami transportu

W poprzednich latach w większości krajów Unii Europejskiej miał miejsce spadek względnego udziału transportu kolejowego w rynku przewozowym, zarówno w towarowym jak i pasażerskim

Czy osiągnięto rzeczywisty cel liberalizacji transportu kolejowego ?

Czy istnieją szanse na wzrost udziału kolei w rynku w następnych latach ?

Trendy w międzygałęziowym podziale przewozów w 15 krajach Unii Europejskiej do 2010 r. według Białej Księgi z 2001 roku

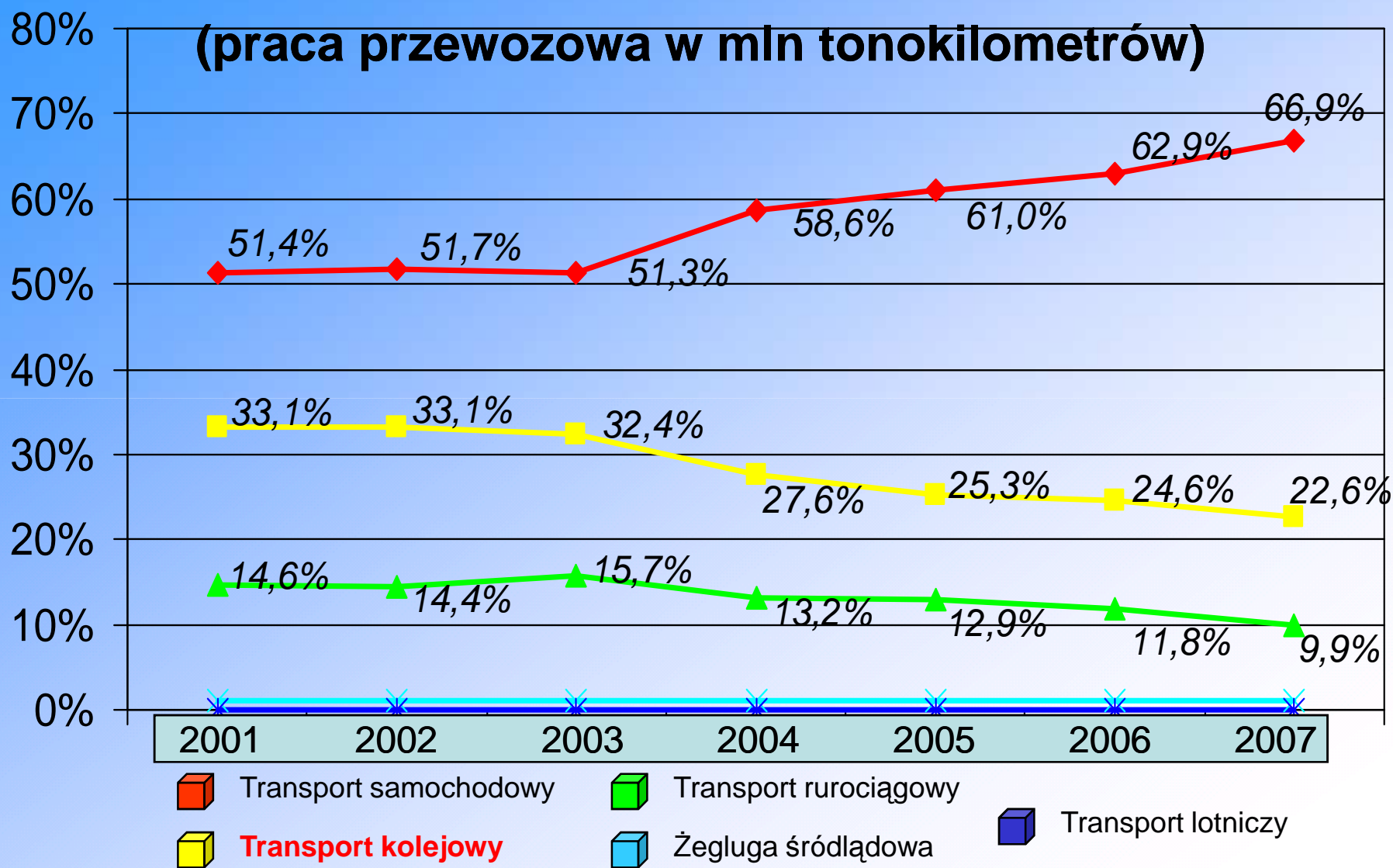
Gałęzie transportu	Sytuacja wyjściowa 1998 r.		2010 r. - trend realistyczny		2010 r. - trend optymistyczny	
	Praca przewozowa	%	Praca przewozowa	%	Praca przewozowa	%
PRZEWOZY ŁADUNKÓW						
Transport drogowy	1255	73,6	1882	78,7	1736	74,3
Transport kolejowy	241	14,2	272	11,3	333	14,3
Żegluga śródlądowa	121	7,1	138	5,8	167	7,2
Rurociągi	87	5,1	100	4,2	100	4,3
Razem	1704	100,0	2392	100,0	2336	100,0
PRZEWOZY PASAŻERSKIE						
Samochody osobowe	3776	79,1	4650	78,4	4559	76,9
Autobusy	415	8,7	441	7,4	501	8,4
Transport kolejowy	290	6,1	327	5,5	400	6,7
Transport lotniczy	241	5,0	458	7,7	408	6,7
Razem *	4772	100,0	5929	100,0	5929	100,0

Źródło: White Paper on European Transport Policy for 2010, Doc COM (2001) 370, Brussels 2001,

* pozycja razem uwzględnia również przewozy wykonane metrem i tramwajami

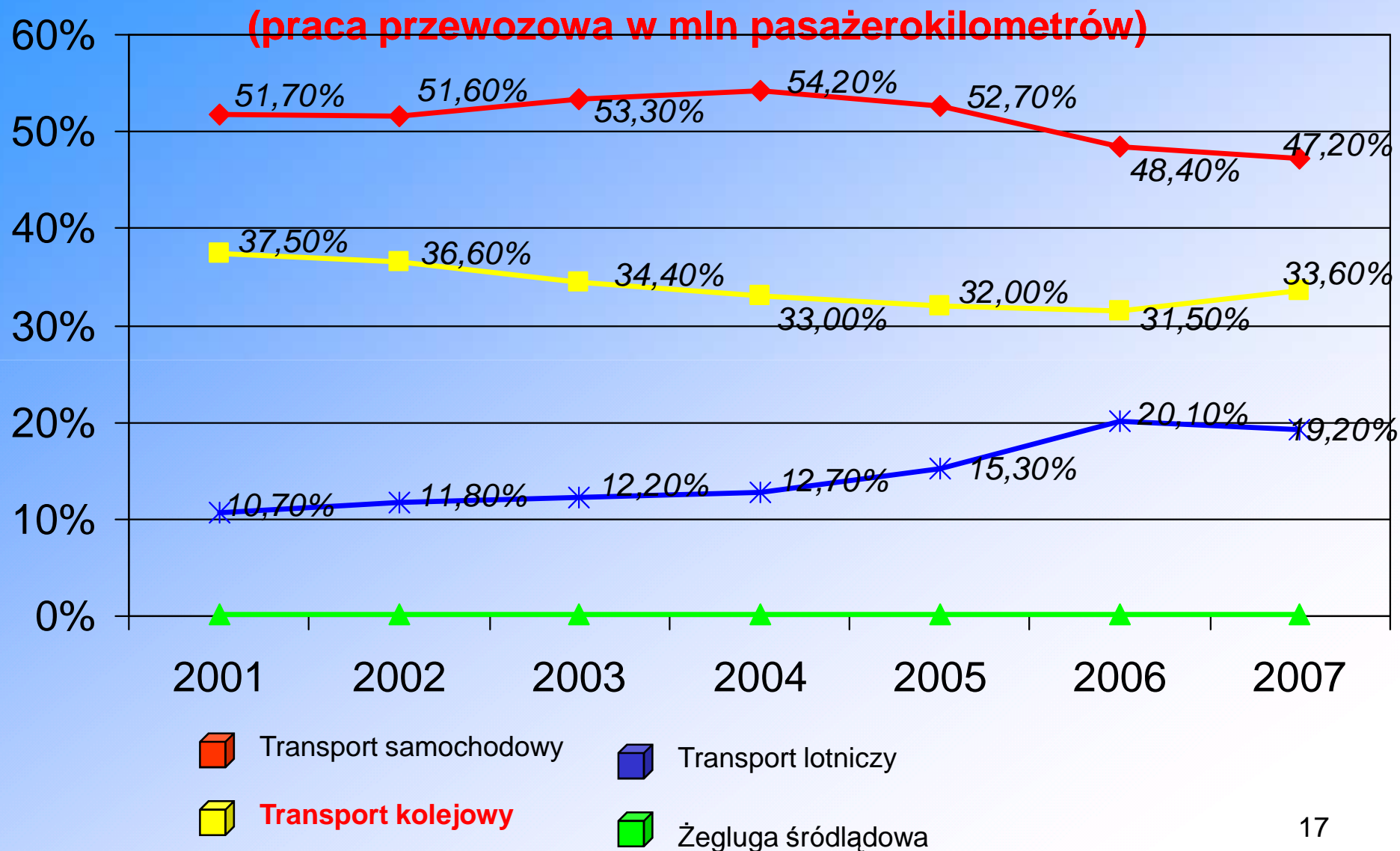

Udział transportu towarowego w Polsce

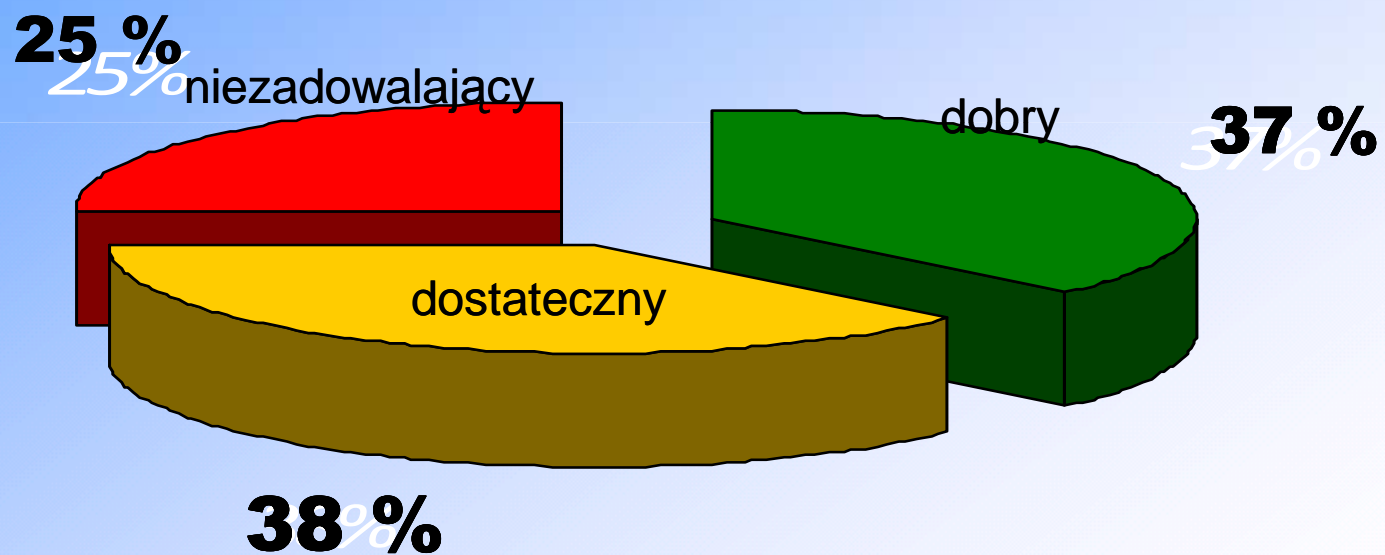
Udział transportu pasażerskiego w Polsce

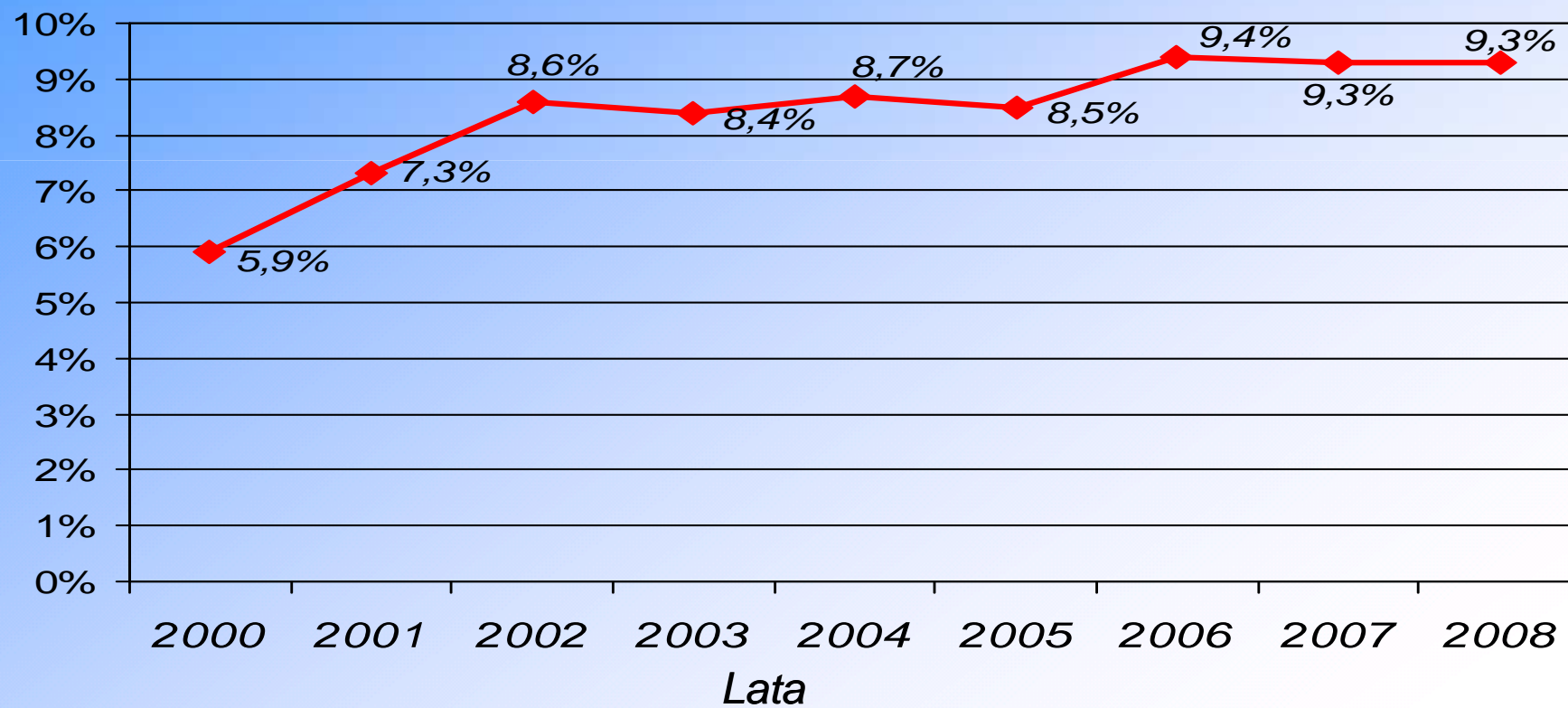

Stan techniczny linii eksploatowanych przez PKP PLK

Długość torów PKP PLK z ograniczeniami prędkości

Dziękuję za uwagę

www.utk.gov.pl

